

Den amerikanske æra er forbi

Af Philip Chr. Ulrich

Efter finanskrisen i 2008 begyndte indenrigspolitiske hensyn at veje tungere end internationalt lederskab for USA. Uanset, hvem der vinder det amerikanske valg i år, er der ikke meget, som tyder på, at 'de gode gamle dage' med Pax Americana vender tilbage.

Da finanskrisen ramte USA, ændrede det ikke blot dynamikkerne i amerikansk indenrigspolitik. Det ændrede også prioriteringen i udenrigspolitikken. USA kunne og ville ikke længere agere 'verdens politimand', og målsætningen for præsident Barack Obama var en bedre balance i brugen af de nu begrænsede ressourcer til at sikre landets interesser.

Nu har vi ved de seneste tre valg i USA set en kandidat vinde, som har haft det udenrigspolitiske budskab, at USA skal passe mere på sig selv og pleje egne interesser. Med coronaepi-

demiens forventede voldsomme indflydelse på amerikansk økonomi er det svært at se denne tendens blive ændret.

USA's status som den dominerende hegemon i det internationale system er slut, og det store spørgsmål er, hvordan man vil håndtere denne situation. Det virker til, at realismen i disse år har vundet indpas i den udenrigspolitiske tænkning – både hos demokrater og republikanere. Det bærende princip er '*retrenchment*' (nedskæring i udgifter, red.). Den store forskel mellem de visioner, som i øjeblikket præsenteres i amerikansk politik, ligger i, hvordan man gennemfører en *retrenchment*-strategi – altså forsøget på at fastholde sin position i det internationale system og få maksimalt udbytte af sine svindende ressourcer.

For os på denne side af Atlanten bliver dét spørgsmål relevant, for rigtig mange spørger sig selv: "Bliver ame-

Philip Chr. Ulrich er udenrigsredaktør på Kongressen.com. Han er uddannet cand.mag. i amerikanske studier fra Syddansk Universitet og har tidligere arbejdet som fuldmægtig ved Institut for Strategi ved Forsvarsakademiet og ved Civil-Military Cooperation Centre of Excellence i Holland. Han er forfatter til flere bøger om USA og har bidraget til en række bøger om amerikansk historie og politik.

rikansk udenrigspolitik 'normal' igen, hvis præsident Trump taber valget til november?" Svaret til det, må vi bare konstatere, vil efter al sandsynlighed blive "nej".

Coronakrisen vil igen svække amerikansk økonomi, og arbejdsløsheden er i gang

med en himmelflugt. Kort sagt er forudsætningerne ikke tilstede for at genetablere et amerikansk lederskab, som vi i Europa har nydt godt af siden Anden Verdenskrigs afslutning.

Tilbage til realismen

Præsident Obama blev valgt med en udenrigspolitisk dagsorden, som gik ud på at få afsluttet USA's krige i Mellemøsten og bringe balance i amerikansk udenrigspolitik. Med udgivelsen af en ny strategi i 2012 lavede man en strategisk satsning og konkluderede, at tiden var rigtig til i højere grad at trække sig fra Europa og Mellemøsten og i stedet fokusere på den strategiske modstander Kina. Her blev spørgsmålet om byrdefordeling centralt, da Obama-administrationen mente, at Europa nu kunne udfylde en rolle som "eksportører af sikkerhed" i stedet for at være "forbrugere af sikkerhed", som de allierede ellers havde været siden afslutningen af Anden Verdenskrig. Kort sagt: Europa var der styr på, så ressourcerne kunne bruges andre steder. Samme overvejelse havde man med Mellemøsten. Amerikanske tropper var trukket ud af Irak, og al-Qaeda blev anset for at være sendt til tælling

med drabet på Osama bin Laden i maj 2011. Hele den strategiske skakplade begyndte i Obama-administrationens optik at være klar til et træk i retning

af Asien, hvor USA's fremtidige strategiske interesser og udfordringer ligger.

Som bekendt var skakpladen langt fra statisk. Ruslands ulovlige annektering af Krim-halvøen i 2014 bragte Europa tilbage som problemområde, og Islamisk Stats efterfølgende erobringer i Syrien og Irak tvang igen USA tilbage med militære styrker. Men målsætningen om at begrænse USA's globale engagement i konflikter, som andre stater kunne håndtere, gjorde sig gældende, og Obama-administrationen påtog sig aldrig det klare lederskab, som især mange europæiske ledere savnede.

'America First'

I USA blev Obama-administrationens linje også kritiseret. Et af de centrale budskaber for Donald Trumps tanker om 'America First' var, at præsidentens udenrigspolitik havde været for eftergivende. Det paradoksale er dog, at på trods af kritikken af præsident Obamas linje, så søger republikanerne og præsident Trump tilsyneladende ikke at genindtage USA's ledende position i et multilateralt system.

I stedet har præsident Trump og hans administration søgt at gøre op med de multilaterale organisationer, som USA ellers har stået i spidsen for at bygge op de sidste 75 år. Årsagen

Forudsætningerne er ikke tilstede for at genetablere et amerikansk lederskab, som vi i Europa har nydt godt af siden

Anden Verdenskrigs afslutning.

er, at USA ifølge præsident Trump og hans følgere er blevet snydt i disse organisationer. Hvorfor har USA skulle trække læsset for andre rige lande? Hvorfor har USA skulle søge at redde verden, uden at andre har bidraget til regningen? Briefinger fra blandt andet forsvarsminister James Mattis om den gavn, som det omfattende alliancenetværk har haft for USA, og den gevinst det er for USA at være aktivt til stede i Europa og Asien for at sikre stabilitet, har ikke bidt på præsidenten. Tværtimod.

Kursen, som er blevet fulgt af Trump-administrationen, har ligesom for Obama-administrationen været præget af realismen – med et endnu mere kynisk og snævert fokus på amerikanske interesser. Værdier har ingen plads i Trump-administrationens politik.

Forskel på retorik og politik

Her er det dog vigtigt at holde sig for øje, at der er forskel på præsidentens retorik og den reelt førte politik. Hvis man udelukkende fokuserer på præsidentens retorik, så får man fornemmelsen af, at USA er på vej tilbage til 1930'ernes lukkethed overfor omverdenen. Præsidenten taler om at afslutte USA's oversøiske engagementer og lade falde, hvad ikke kan stå. Han stiller spørgsmålstejn ved frihandelsaftaler og udfordrer USA's allierede. Alt i alt ligger præsident Trumps retorik langt fra, hvad vi har været vant til fra tidligere amerikanske præsidenter.

Hvis man så ser på den reelt førte politik, så ligger administrationens politik mere indenfor rammerne af,

hvad man kunne forvente af en amerikansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Tropper sendes stadig til NATO-øvelser og budskaberne fra Pentagon er nagelfaste; nemlig at USA bakker op om forsvarsalliancen.

I Asien gennemfører man stadig *Freedom of Navigation*-operationer i Det Sydkinesiske Hav, og USA er stadig massivt til stede i Mellemøsten. Den totale tilbagetrækning, som mange får det til at lyde som om præsident Trump har foranstaltet, er altså ikke sket. Her er der altså stor forskel på den politiske vision, som præsident Trump præsenterer, og den politiske virkelighed, som vi ser.

Ikke Trumps skyld

Finanskrisen, et polariseret politisk system, to krige i Mellemøsten og 'nye' magters fremgang på verdensscenen har skabt et behov for forandring i amerikansk udenrigspolitik. Den grundlæggende vision har præsident Obama og præsident Trump delt. Alligevel har de repræsenteret forskellige tilgange til, hvordan USA skal tilpasse sig den nye verdensorden, som i disse år er ved at tegne sig. Supermagten skal tilpasse sig en multipolær verdensorden med et globalt økonomisk tyngdepunkt i Asien og ikke i Vesten.

Man bør sætte tanker om 'Thukydid's Fælde' (idéen om en præventiv krig mod den opstående nye magt) langt ned i rækken af muligheder for, hvordan fremtiden vil udspille sig. En storkrig ville være ødelæggende for USA's overlevelse som supermagt – ligesom det endte med at være det for Athen og Sparta.

Den overordnede tendens, som vi har kunne se siden finanskrisen, har været *'retrenchment'* og det er yderst tvivlsomt, at en demokratisk sejr vil ændre på dette. Hvis demokraterne skulle vinde magten til november, vil den store forskel kunne mærkes ved, at processen for forandringen af amerikansk lederskab vil foregå i samarbejde med allierede og i rammerne af multilaterale organisationer – ligesom vi så det med præsident Obama. Men

de konsekvenser, som det ser ud til, at coronaepidemien vil have for det amerikanske samfund, vil også betyde, at det vil være svært at sælge et fornyet aktivt amerikansk lederskab i verden. Så Pax Americana er fortid. Men det var den altså allerede, før præsident Trump kom til.

○○○